

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 21161
Tarih : 06.09.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelir Vergisi Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmaktadır. Gereğini arz ederiz.

Necdet İPEKYÜZ
Batman Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe	
Tarih: 01 Ekim 2022		Esas No: 2/4585

06 Eylül 2022

TBMM
GENEL EVRAK
06 Eylül 2022
No: 1074488

GENEL GEREKÇE

Başlıca yükümlülüklerinden birisi de kamu hizmetleri üretmek olan devletler bunun için bazı kamu fonlarını kullanırlar. Bu fonlar içerisinde en önemli kalemi ise vergi gelirleri oluşturur. Vergiler devletler için sadece önemli bir gelir kalemi değil, aynı zamanda makro ekonomi politikaları uygulamak için önemli bir ekonomi-politik araç işlevi de görür. Vergi oranlarının ve miktarlarının ne olacağı hangi toplumsal kesimlerden ne kadar alınacağı iktidarların sınıfsal tercihlerine bağlıdır. Vergiye ilişkin alınan herhangi bir karar makro ekonomide olumlu veya olumsuz bir etkiye sahip olabileceği gibi makro ekonomide meydana gelen herhangi bir değişiklik de vergi politikaları üzerinde belirleyici olur. Bu sebeple vergiye ilişkin politikalar hem yaşam kalitemizi hem de ekonomiye bağlı olarak biçimlenen sosyal yaşamımızı belirler. Bir maliye politikası aracı olarak vergilere, özellikle de gelişmekte olan ülkelerde, ekonomik durgunluğun derinleştiği kriz zamanlarında krizden çıkmak ve ekonomik canlılığı sağlamak için sıklıkla başvurulur.

Bu anlamıyla mali gücüne göre vergileme ilkesi Anayasanın öngördüğü bir ilkedir. Mali gücüne göre vergilendirme kişilerin ekonomik ve kişisel durumları göz önüne alınarak yani vatandaşların gelir düzeyi oranında ‘az kazanan az, çok kazanan çok vergi alınmasını’ ifade eder. Türkiye’de vergi yükü dağılımında büyük bir sorun olduğu görülmektedir. Bu minvalde ücret geliri elde eden kesimin vergi sistemlerinde pozitif ayrımcılığa tabi tutulması esastır. Bu sebeple düşük gelirli kesimin ya vergi dışı tutulması ya da gelir unsurlarının daha düşük oranlarda vergilendirilmesi gerekir. Anayasal bir ilke olmasına rağmen Türkiye’de mali güce göre vergilendirme ilkesi uygulanmamaktadır. Düşük gelirli olanların vergi dilimlerinden kaynaklı asgari yaşam standartları doğrudan etkilenmektedir. Düşük ücret geliri elde edenlerin tabi olduğu birinci dilimdeki artış düşük tutularak bu kesimin yıl içinde artan oranlı vergiye tabi tutulmasına sebep olunmaktadır. Buna karşılık, yüksek ücret geliri elde edenleri koruyacak şekilde yüksek oranlara tabi dilim tutarları daha yüksek oranda artırılarak daha az vergi ödemeleri sağlanmaktadır. Örneğin 2006-2020 döneminde birinci vergi dilimi artışı %214 olarak gerçekleşmişken %27 ve üzeri oranla vergileneceklerin tabi olacağı dilim %350 oranında artırılmıştır. Bu şekilde vergi sistemini düşük gelirliyi korumak yerine yüksek ücret geliri elde edenleri koruyacak şekilde düzenlendiği açıkça görülmektedir. Bu sebeple gelir vergisinde dilimler büyük önem taşımaktadır. İlk dilim tutarının yeterince artırılmaması üst dilime daha hızlı geçişe neden olduğu için çalışan üzerindeki vergi yükü artmakta ve bu da bir tür “gizli vergi zammı” anlamına gelmektedir.

Türkiye’de yanlış vergi politikaları ve vergi adaletsizliği nedeniyle çalışanın maaşı daha eline geçmeden kaynağından kesilmektedir. Haziran ve temmuz aylarında ücretlilere ‘enflasyon kaybını telafi etmek’ için zamlar yapılırken ücretlere yüzde 30 ile 50 arasında zam yapılmış fakat gelir vergisi dilimleri aynı bırakılmıştır. Temmuz ayında yapılan zam sonrası gelir vergisi dilimleri güncellenmediği için bordroluların mağduriyeti daha da artmış durumdadır. Yüksek enflasyonist ortamda yaşamak zorunda kalan ve aylıklarını brüt üzerinden alan çalışanlar, gelir vergisi dilimlerinde güncelleme yapılmadığı için ağustosta beklediklerinden daha düşük maaş almak zorunda kalmışlardır. Temmuz ayında memur maaşlarına yapılan zam oranında yani en az yüzde 40(alt dilim 44.800 TL üst dilim 1.232.000 TL) gelir vergisi dilimlerinin artırılması

gerekirken bu yapılmamış gelir vergisi dilimleri aynı bırakılmıştır. Böyle olunca da normal zamandan çok daha önce, ağustos ayında bir üst dilime giren bordrolu çalışanlar daha fazla vergi ödemeye başlamış, işçinin ve memurun maaşından yapılan gelir vergisi kesintisi artmıştır. Böylece ay başında çalışanın cebine girmesi gereken ücretin bir kısmı vergi yoluyla geri alınmış oldu. Gelir vergisi tarife dilimlerinde, yaşanan yüksek enflasyon ortamını dikkate alan iyileştirici bir düzenleme yapılmazsa enflasyon nedeni ile brüt ücrette yapılan artış oranı ile çalışanın eline geçen net ücret artışı oranı arasında fark oluşması kaçınılmaz olacaktır.

Yapılan hesaplamalara göre, 2000 yılında ilk dilim 2.500 TL'dir. Bu tutar 2001 yılı için uygulanması söz konusu olan yeniden değerlendirme oranı olan %56 oranında artırılmış olsaydı ilk dilim 3.900 TL olacaktı. Ancak 2001 yılında %12 artış yapılarak vergi dilimi tutarı düşük tutulmak suretiyle mükelleflerin daha önce üst dilime girmeleri sağlanmış ve böylece emekçilerden daha fazla vergi alınmıştır. 2022 yılında ise gelir vergisi tarifesinin %15 oranlı vergiye tabi ilk dilimi 32.000 TL'dir. Oysa sadece 2000 yılından bu yana yeniden değerlendirme oranında artış olsaydı tutarın 81.688 TL olması gerekirdi. 2000 yılında gelir vergisi tarifesinin ilk dilimi -2500 TL- bir aylık brüt asgari ücretin -118,80 TL- 21 kattıydı. Ancak 2010 yılından itibaren ilk gelir dilimi asgari ücretin bir yıllık brüt tutarının altında kalmaya başlamıştır. 2022 yılında -32 bin TL- 4,9 aylık brüt asgari ücret -6.471 TL- tutarı toplamı ilk dilime eşit olmaktadır. Gelir vergisi tarifesinin ilk diliminde olması gerekenden düşük artış, asgari ücretli başta olmak üzere tüm ücretliler aleyhine sonuç doğurmaktadır. 2000 yılından bu yana gelir vergisi dilimleri her yıl Yeniden Değerleme Oranında artırılmış olsaydı ilk dilim 2022 yılı için 32 bin TL değil, 81 bin 689 TL olacaktı. Yani bugün yıllık 80 bin TL ücret geliri elde eden bir kişi yüzde 27'lik gelir vergisi dilimine değil, yüzde 15'lik gelir dilimine tabi olacaktı.

Emek geliri ile diğer gelir unsurlarının farklılaştırılması, emek gelirlerine yönelik pozitif ayrımcılık yapılması vergilemede ayırma prensibinin de gereğidir. Ancak 2005 yılından sonra, emek gelirlerinde ücretliler için sağlanan bu pozitif ayrımcılık ortadan kalkmıştır. Emek gelirlerinin de sermaye gelirleri kadar vergisel olarak korunması gerekmektedir. Şirketlere vergi affı, muafiyeti, yapılandırmalar ve kur korumalı mevduat gibi kalemlerde vergi istisnaları uygulanırken emekçilerin geliri kaynağında kesilmeye devam etmektedir. Vergi sisteminin kimden yana olduğunu; vergi dilimi artışının yeniden değerlendirme oranının altında yapılmasıyla gizli vergi artışı, düşük ücret gelirli yerine yüksek ücret geliri elde edenlerin korunması, ücret geliri üzerinden damga vergisi alınması ve damga vergisi oranının sürekli artırılması, ücret geliri için önceki yıllarda var olan 5 puanlık oran avantajının kaldırılmış olması, gelir vergisi tarifesinin ilk dilimi ile asgari ücret arasındaki oransal bağın kopması nedeniyle asgari ücretli başta olmak üzere pek çok ücret geliri elde edenlerin üst gelir diliminden vergilendirilmesi bize açıklıkla göstermektedir.

Bunların yanı sıra yüzde dilimlerindeki oranların artırılmamış olması ücretlerin yüksek vergi dilimine girmesinde asıl önemli etkenlerden birisi de 25 Aralık 2021'de yayımlanan ve Gelir Vergisi Kanunu'nun 23'üncü maddesine eklenerek 1 Ocak 2022'de uygulamaya giren asgari ücrete kadar olan gelirin vergi istisnası düzenlemesidir. Gelir Vergisi Kanunu'nun 23'üncü maddesine eklenen asgari ücrete kadar olan kısmın istisnasına ilişkin hükümde asıl dikkat edilmesi gereken husus, *"İstisnayı aşan ücret gelirinin vergilendirilmesinde verginin*

hesaplanacağı gelir dilim tutarları ve oranları, istisna kapsamındaki tutarlar da dikkate alınarak belirlenir" fıkrasıdır. Yani asgari ücretin üstünde elde edilen gelirlerin önce asgari ücrete kadar olan kısmı istisnaya tabi tutulup bunu aşan kısım vergilendirilmemekte aksine tüm ücret önce vergilendirilmekte sonra asgari ücrete isabet eden kısım da vergilendirilerek ödenmesi gereken gelir vergisinden mahsup edilmektedir. Yani önce toplam miktar tarifeye tabi tutularak yüksek oranda vergilendirme yapılmakta sonrasında asgari ücret kadar olan kısmı düşük oranda vergilendirilerek -istisna uygulanarak- çıkan vergiler birbirinden düşürülmektedir. Bu şekilde daha çok vergi alınarak çalışanların harcanabilir gelirleri azalmakta, yaşam standartları düşmektedir. Ayrıca bu, kayıt dışılığı da artırabilecek bir uygulamadır.

Devletin, yaklaşık 14 milyon ücretlinin çalıştığı Türkiye’de, vergi dilimlerinin yeniden düzenlenmesi yoluyla sosyo-ekonomik dengeyi oluşturma yükümlülüğü bulunmaktadır. Yüksek enflasyon ortamında düşük gelirliilerin mali politika aracı olan vergi yoluyla gelirlerinde iyileştirme yapılması, vergi dilim tarifelerinin memur zam artış oranlarında altı ayda bir otomatik olarak güncellenmesi ve kısmen de olsa vergi adaletinin sağlayacak düzenlemeler yapması zaruriyet taşımaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu madde ile Gelir Vergisi Tarifesi'ndeki rakamlar ve oranlarda değişikliğe gidilerek ücretli çalışan işçi ve memur sınıfının maaşlarındaki vergi oranının düşürölmesi ve böylece enflasyonist ortamda giderek zorlaşan hayat şartları ve alım güçlerinden kısmi bir rahatlama sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

**GELİR VERGİSİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 103-** Gelir Vergisine tabi gelirler;

Ücret Gelirleri için;	
Gelir Dilimleri	Vergi Oranları
78.000 TL'ye kadar	%15
140.000 TL'nin 78.000 TL'si için 11.700 TL, fazlası	%20
500.000 TL'nin 140.000 TL'si için 24.100 TL, fazlası	%27
1760.000 TL'nin 500.000 TL'si için 121.300 TL, fazlası	%35
1760.000 TL'den fazlasının 1760.000 TL'si için 562.300 TL, fazlası	%40
Ücret Dışı Gelirleri için;	
Gelir Dilimleri	Vergi Oranları
78.000 TL'ye kadar	%15
140.000 TL'nin 78.000 TL'si için 11.700 TL, fazlası	%20
340.000 TL'nin 140.000 TL'si için 24.100 TL, fazlası	%27
1760.000 TL'nin 340.000 TL'si için 78.100 TL, fazlası	%35
1760.000 TL'den fazlasının 1760.000 TL'si için 575.100 TL, fazlası	%40

oranında vergilendirilir.

Birinci fıkrada düzenlenen gelir vergisi tarife dilimlerinin alt ve üst sınırları, birinci gelir dilimleri herhalde asgari ücretin yıllık brüt tutarına eşit olacak şekilde, altı ayda bir memur aylık artış oranında yeniden değerlendirilerek belirlenir.”

MADDE 2- Bu Kanun 2022 yılının ikinci altı aylık döneminden itibaren uygulanmak üzere yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.